

ПОЛІТИКА ПАРТНЕРСТВА НАТО

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі проведено огляд політики партнерства НАТО, як складової стратегічної концепції НАТО та участь України в політиці партнерства НАТО як важливого партнера.

Ключові слова: НАТО, політика партнерства, Україна, Нова стратегічна концепція.

Abstract

The review of NATO's partnership policy as part of NATO's strategic concept and Ukraine's participation in NATO's partnership policy as an important partner were reviewed.

Keywords: NATO, Partnership Policy, Ukraine, New Strategic Concept.

Вступ

Метою роботи є провести огляд політики партнерства НАТО, як складової стратегічної концепції НАТО та участь України в політиці партнерства НАТО.

Результати дослідження

Затверджена на Саміті в Лісабоні в листопаді 2010, стратегічна концепція НАТО визначає безпеку на основі співпраці як одне з трьох основоположних завдань Альянсу. У ній йдеться, що найліпший спосіб гарантувати безпеку на євроатлантичному просторі – це розвиток розгалуженої мережі партнерських відносин з країнами і організаціями в усьому світі. Такі партнерські відносини є конкретним і вагомим внеском, що допомагає НАТО успішно виконувати її першорядні завдання.

Отже, текст Концепції містить два основних положення, які формулюють цілі та завдання Політики партнерства НАТО:

1) Нова стратегічна концепція стверджує, що НАТО буде пропонувати своїм партнерам більшого політичного залучення та суттєвої ролі у виробленні стратегії й рішень щодо операцій під проводом НАТО, до яких вони роблять внески.

2) Одночасно із збереженням своєї специфіки та майбутнього розвитку існуючих рамок, нова Політика партнерства пропонує всім партнерам більшу співпрацю та більш ширший діалог.

Щодо розвитку відносин з партнерами у рамках нової політики партнерства НАТО ставить собі такі стратегічні завдання: Зміцнення миру, безпеки і стабільності на євроатлантичному просторі і у світі загалом; Сприяння регіональній безпеці і співробітництву; Просування взаємовигідної співпраці питань, що становлять спільний інтерес, зокрема щодо зусиль міжнародної спільноти протистояти викликам безпеці, що виникають; Допомога зацікавленим країнам підготуватися до вступу до НАТО; Просування демократичних цінностей і реформ; Збільшення підтримки місій і операцій під проводом НАТО; Підвищення обізнаності із ситуацією у галузі безпеки, зокрема шляхом розвитку потенціалу раннього виявлення з метою запобігання кризам; Розбудова довіри і досягнення кращого взаєморозуміння, зокрема щодо ролі і діяльності НАТО, насамперед завдяки запровадженню активнішої громадської дипломатії.

10 січня 1994 року в НАТО започаткували програму Partnership for Peace - це програма військової співпраці між НАТО та європейськими державами й колишніми республіками СРСР, які не є членами Альянсу. Україна приєдналася до «Партнерства заради миру» в лютому 1994 року.

Головною метою «Партнерства заради миру» є сприяння відкритості процесів національного планування і формування військових доктрин, військових статей бюджетів, забезпечення демократичного контролю над збройними силами, підтримання здатності й готовності брати участь у міжнародних миротворчих операціях під егідою Організації Об'єднаних Націй та Організації з безпеки й співробітництва в Європі.

Ініціатива Середземноморський діалог, вперше запущена в 1994 році, — це партнерська програма співпраці між НАТО та сімома країнами Середземномор'я. Її проголошена мета — це «створення добрих відносин та кращого взаємного розуміння і впевненості у всьому регіоні, просування регіональної безпеки та стабільності та пояснення політик та цілей НАТО». Ця ініціатива відображає погляди НАТО, що безпека у Європі пов'язана з безпекою і стабільністю у Середземномор'ї.

Середземноморський діалог було розпочато з п'ятьма країнами басейну, але пізніше приєдналися ще дві: Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Мавританія, Марокко, Туніс. Середземноморський діалог за структурою є переважно двостороннім (формат НАТО+1), однак дозволяє регулярні зустрічі у багатосторонньому форматі (НАТО+7). Події в рамках Середземноморського діалогу фінансуються сторонами самостійно. Однак сьогодні НАТО фінансує до 100% витрат країн Діалогу на участь у заходах в його рамках.

Istanbul Cooperation Initiative (ICI) — партнерська програма НАТО, метою якої є сприяння співпраці між країнами Перської затоки та НАТО. До Ініціативи входять Бахрейн, Катар, Кувейт та Об'єднані Арабські Емірати. Вони прийняли індивідуальні програми партнерства і співробітництва і підписали угоди про обмін інформацією і транскордонний транзит. Партнери також отримали доступ до стандартів і програм НАТО, які слугують цеглинами для розбудови місцевих знань, досвіду і спроможності. Партнерство є обопільним і взаємовигідним. Кувейт надіслав військового офіцера, який став постійним членом викладацького складу Оборонного коледжу НАТО. Партнерський статус Катару і ОАЕ сприяв участі їхніх військовослужбовців і військових літаків в очолованій НАТО операції «Юніфайд протектор» в Лівії в 2011 році. НАТО і країни-учасниці СІС працюють на морі разом в складі Об'єднаних морських сил задля протидії піратству і захисту безпеки на морі в Перській затоці.

Справжнім підтвердженням партнерства стала афганська місія альянсу, в операції НАТО в Афганістані окрім країн альянсу брали участь 22 країни партнери НАТО, загалом були присутні 50 країн, проходили службу або працювали близько 130 тисяч осіб, серед них є і українці. Участь нашого миротворчої делегації розпочалася з направлення одного офіцера медичної служби, пізніше там працювало 24 військовослужбовців, це насамперед логісти, мінери, перекладачі. Україні участь у місіях альянсу дозволяє підвищити оперативну готовність та взаємо сумісність наших військ з військами НАТО. Також активну участь в операції НАТО у Афганістані брали Вірменія (відправила близько 130 осіб), Грузія, Таджикистан. Таджикистан надав право польоту над країною та використання аеропорту Душанбе, НАТО та Таджикистан підписали угоду про співробітництво в боротьбі з тероризмом, військовій освіті та демократичним контролем над ЗС. Також країни партнери активно залучалися при війні в Косово, де були залучені 8 країн партнерів.

Політика партнерства також, в більшості визначає відносини між Україною і НАТО документами, які залишаються актуальними дотепер, є Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору (09.07.1997) і Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство (21.08.2009). Формально відносини Україна-НАТО були започатковані у 1991 році, коли Україна приєдналася до Ради північноатлантичного співробітництва. Україна першою серед держав колишнього СРСР приєдналася (08.02.1994) до Програми НАТО «Партнерство заради миру».

12 червня 2020 р. за рішенням ПАР НАТО Україну було визнано партнером з розширеними можливостями (ІПМ, Enhanced Opportunities Partner – EOP).

На сьогодні Україна є країною-партнером, чий підрозділ беруть (брали) участь в основних операціях та місіях Альянсу, силах реагування НАТО, зокрема у:

- складі Багатонаціональних сил в Косово (бойове чергування несуть 40 українських миротворців);
- складі Місії НАТО в Афганістані “Рішуча підтримка” – наразі беруть участь 12 осіб національного персоналу України. У зв'язку з пандемією COVID-19, тимчасово повернуто до України 9 військовослужбовців;

- операції НАТО “Активні зусилля”, з жовтня 2016 р. – «Морський охоронець» Sea Guardian (шляхом постійного моніторингу надводної обстановки в акваторії Чорного моря та обміну інформацією між Національним контактним пунктом ВМС Збройних Сил України (м. Одеса) і штабом проведення операції (штаб Командування військово-морських сил НАТО, м. Нортвуд, Велика Британія).

Україна брала участь у тренувальній місії НАТО в Іраку з 2006 року. Українські офіцери працювали військовими радниками в Національному оперативному центрі Офісу Прем'єр-міністра Іраку та Об'єднаному оперативному центрі МВС Іраку, брали активну участь у розробленні оперативних процедур як на тактичному, так і на стратегічному рівнях. У 2019 році Альянс запропонував Україні

продовжити співпрацю – Україні наданий статус потенційного операційного партнера Місії НАТО в Іраку.

Висновки

У даній роботі, проведено огляд політики партнерства НАТО, як складової стратегічної концепції НАТО та участь України в політиці партнерства НАТО. Це дозволило краще зрозуміти напрями розвитку НАТО, оскільки політика партнерства в значній мірі їх визначає. Також оглянуто партнерство України та НАТО, участь України як партнера в місіях НАТО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Україна в Європі і світі : навчальний посібник / В. О. Корнієнко.– Вінниця : ВНТУ, 2017. – 147 с.
2. Партнерства: підхід до безпеки на основі співпраці [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_84336.htm
3. Фактор безпеки, випуск 163 Політика партнерства НАТО [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://youtu.be/eUOvPPzX5ik>
4. Партнерські програми НАТО [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%BD%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8_%D0%9D%D0%90%D0%A2%D0%9E

Іван Сергійович Мицик – студент групи ІПМ-19Б, Факультет машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця. e-mail: mytsykivan@gmail.com.

Науковий керівник: **Валерій Олександрович Корнієнко** – д-р політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Ivan S. Mytsyk – student gr. ІПМ–19b, Department of Machine-building and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. e-mail: mytsykivan@gmail.com.

Supervisor: **Valery A. Kornienko** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.